

|   |   |   |   |   |    |    |    |    |    |    |    |    |    |    |    |    |    |    |    |    |    |    |    |     |
|---|---|---|---|---|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|-----|
| 0 | 2 | 4 | 6 | 8 | 10 | 15 | 20 | 30 | 40 | 45 | 50 | 55 | 62 | 69 | 75 | 85 | 90 | 92 | 93 | 95 | 96 | 97 | 99 | 100 |
|---|---|---|---|---|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|-----|

# VIIKONVAIHDE

**Rukiin mahti.** Ruista sanotaan voimaviljaksi eikä syyttä. Kuidun ohella leivästä saa monia vitamiineja. **Sivu 17**

**Juurella leivottu.** Leipään saadaan taikinajuuren avulla lisää makua ja terveysvaikutuksia. **Sivu 16**

**Kovaa kohtelua.** Petteri Pietikäisen teos Hulluuden historia valottaa, miten mielisairaiden hoidossa on päädytty kahleiden ja lobotomian kautta lääkkeisiin ja avohoitoon. **Sivu 15**

# Maailman ainoa aitiopaikka

Suomessa on maailman  
ainoa paikka, jossa  
voi lähietäisyydeltä  
ihailla sääksen kalastus-  
taitoja. Lintujen oma  
lohilammikko houkut-  
telee ne Kangasalle.

## KANGASALA (MT)

Suuri varjo pyyhkäisee rannan kaislikkoa.

"Nyt se tulee."  
Silmänräpäyksessä lintu vetää siiven-  
taakse suppuun, ojentaa jalat eteen ja  
syöksyy veteen.

Hetken vesi pärskeyy vimmatusti. Pari voimakasta siiveniskua, ja sääksi nousi lentoon kala kynsissään.

Tuntuu, että petolinnun terävä katse porautuu suoraan minuun. Sen jälkeen se kaartaa vlitsemme.

Olemme onnekkaita. Kalastava sää-  
si ei ole jokapäiväinen näky, vaikka  
lintu pesii koko maassa etelärannikolta  
Lappiin saakka.

Itse asiassa sääksi on kosmopoliittinen eli maailmankansalainen, joka on levi-  
täytynyt lähes koko maapallolle.

## Oma lohilammikko

Kalastavat sääkset vierailevat päivittäin Kangasalan Pohtiolammen Sääksikeskuksessa, kunnes linnut lähtevät muuttomatkalleen kohti Länsi-Afrikan rannikkoa.

Sääksikeskus onnistuu yhdistämään kolme asiaa: luonnonsuojelun, hyvän sijainnin ja matkailun.

Lammikollinen kirjolohia saa sääks-  
set suuntaamaan Pohtiolammelle.

Kalastamassa käy noin kymmenen pesän linnut. Kauimmaisten tiedetään lentävän 40 kilometrin päästä, kertoo keskusta ylläpitävän Sääksisäätiön toiminnanjohtaja **Juhani Koivu**.

Säätiö ostaa kirjolohet kalankasvat-  
tamoilta.

Rahat kaloihin Sääksikeskus saa vuokraamalla piilokojuja sääksien tarkkailua ja valokuvaamista varten.

Vuodessa linnut pyydystävät kaloja noin 5 000 euron edestä.

300 gramman painoinen kala on säakselle ihanteellinen.  
"Jos kala painaa yli puoli kiloa, tulee taistelu."

Niitä lammella nähdään silloin tällöin. Lintu voittaa kalan uittamalla sen rantatöyräälle, jossa kala hiljalleen tukehtuu kuoliaaksi.

Mutta ei sääksikään helpolla pääse, sillä vonkale pitää lennättää jopa kymmenien kilometrien päässä sijaitsevalle pesälle.

Jotta lentomatka sujuisi mahdollisimman kevyesti, lintu kääntää kalan jaloillaan heti saalistuksen jälkeen niin, että jalat ovat peräkkäin ja kalan pää menosuuntaan.

Kalalammikossa riittää eväkkäitä niin paljon, että joskus sääksi onnistuu nappaamaan kaksi kalaa kerrallaan. Yleensä lintu ei tätä tajua vaan toinen kaloista tipahtaa kääntövaiheessa maa-

Koivu muistelee tapausta, jolloin vanha naaraslintu nappasi kaksi kalaa.

"Se lensi päittemme yllä ja vilkaisi ensin toista ja sitten toista jalkaansa.

aiivan kuin oivaltaen, että nyt kävi tuuri. Lintu jatkoi matkaansa molemmat kalat mukanaan”, Koivu kertoo.

## Kaupungin naapurissa

Sääksikeskus on tien numero 12 varrella vain 24 kilometrin päässä Tampereelta. Liikenteen humina kantautuu keskukseen saakka mutta ei riko sen rauhaa.

Pohtiolammella vieraillakseen ei tarvitse olla lintubongari tai luontoharrastaja. Kuka vain voi vierailla keskustassa ja seurata lintujen saalistamista lammen rannan yleisötorstina, jonne mahtuu kerrallaan 25 henkilöä.

Torniin pääsee myös pyörätuolilla. Yleisötornin vakiovieraisiin kuuluvat koululuokat ja erilaiset lasten luontokerhot.

"Kerrankin luokallinen nuoria puhkesi taputtamaan ja huutamaan bravo, kun sääksi lopulta onnistui taltuttamaan suuren lohén". Koivu kertoo.

Paras sääksiaika on heinäkuun lopusta elokuun loppuun. Tuolle ajalle piilokojut varataan muutamassa minuutissa sen jälkeen, kun varauskalenteri verkossa avataan.

Sääksiä tullaan valokuvaamaan Aasia ja Amerikkaa myöten.

"Tämä on maailman ainoa paikka, jossa voi läheltä seurata lintujen saalistamista eli iskuja", Koivu kertoo.

MAIJA ALA-SIURUA

A large osprey is shown in mid-flight over a body of water, having just caught a fish. The bird's wings are spread wide, revealing dark brown upperparts and white underparts. It is holding a large, dark fish in its talons. The water is dark blue with ripples and a splash of white water near the bird. In the background, there is a dense line of green reeds and foliage. The reflection of the bird and the fish is visible in the water below.

KARI SALONEN

**Sääksi  
ei pääse  
helpolla,  
sillä  
vonkale  
pitää  
lennättää  
jopa  
kymme-  
nien kilo-  
metrien  
päähän  
pesälle.**

**Luokallinen nuoria taputti ja huusi bravo, kun sääksi lopulta onnistui taltuttamaan suuren lohien.**

Haukkoihin kuuluva sääksi eli kalasääski on kalaravintoon erikoistunut harvinainen petolintu. Se on Kanta-Hämeen maakuntalintu.

jatkuu seuraavalla sivulla ➡